

Prof. dr hab. Izabela Grabowska
Centrum Badań nad Zmianą Społeczną i Mobilnością
Center for Research on Social Change and Human Mobility (CRASH)
Akademia Leona Koźmińskiego
Kozminski University
igrabowska@kozminski.edu.pl
www.izabelagrabowska.com

Warszawa, 17 czerwca 2022

1. W ostatnich dekadach społeczeństwo polskie doświadcza wielkich zmian. Czy Pani/Pana zdaniem socjologia polska je opisała, uogólniła i teoretycznie zinterpretowała? Co uchwyciła, a co pominęła? Co wnosi do socjologii światowej?

Socjologia polska bardzo dobrze uchwyciła migracje poakcesyjne Polek i Polaków w kontekście efektów transformacji systemowej (a raczej jej etapu schyłkowego, który symbolicznie zamykało wejście Polski do UE w maju 2004 roku). Polscy badacze i badaczki wnieśli bardzo dużo do światowej socjologii migracji, publikując w prestiżowych międzynarodowych czasopismach i wydając monografie w międzynarodowych wydawnictwach. Wielu socjologów i socjolożek z Polski wprowadziło do studiów migracyjnych teorie, koncepcje i pojęcia uwrażliwiające – kluczowe dla socjologii, które zyskały nowe życie, w nowych przestrzeniach badawczych.

2. Zmiany dokonały się także w samym życiu i otoczeniu instytucjonalnym socjologii, m.in. następują w niej kolejne zmiany pokoleniowe. Jak Pani/Pan je widzi i ocenia? Jakie widzi „motory i hamulce” przyszłego rozwoju socjologii?

- Zmiana pokoleniowa w polskiej socjologii łączy się również ze zmianą płciową. Coraz więcej jest socjolożek-profesorek, które aktywnie uczestniczą zarówno w dyskursie naukowym, przede wszystkim międzynarodowym, jak i w debacie publicznej.
- Socjologia jako dyscyplina jest coraz rzadziej wybierana przez studentów na pierwszym i drugim stopniu. Cały czas jest popularna na trzecim stopniu. W wielu uczelniach socjologia coraz częściej pełni funkcje usługowe dla innych programów studiów. Na jej uprawieniach są budowane „chwytliwe” programy edukacyjne. Nie można się na to obrażać. Trzeba to zaakceptować i poszukiwać nowych możliwości rozwoju dyscypliny. Natomiast badawczo, zarówno w obszarze badań podstawowych, jak i aplikacyjnych (także o charakterze *social impact*) socjologia jako dyscyplina święci triumfy. Dzisiaj aplikacja grantowa do międzynarodowych programów badawczych (H2020, Horizon Europe, Norway Grants) z obszaru nauk społecznych i humanistycznych jest niemożliwa bez zarówno bogatego instrumentarium teoretycznego, jak i metodologicznego socjologii.

3. Zmianie uległa funkcja społeczna socjologii. Jak widzi Pani/Pan dzisiejsze relacje między socjologią a społeczeństwem i władzą polityczną, aktywizm społeczny socjologów i krzewienie wyobraźni socjologicznej?

- Wejście socjologów (i innych uczonych) do świata polityki, kończy ich karierę akademicką. Powinni postąpić tak, jak to zrobił prof. Anthony Giddens, kiedy stał się doradcą premiera UK Tony’ego Blaira. Wówczas przestał zarówno publikować prace naukowe, jak i afiszować się w środowisku akademickim. Jak mawiała prof. Barbara Szacka „trzeba wiedzieć, kiedy

ze sceny zejść, zanim inni powiedzą, że to trzeba zrobić. Co jest bardzo adekwatne do polskiej sceny politycznej.

- „Demokracja sondażowa” nie sprzyja rozwojowi metodologii sondażowej. Wręcz przeciwnie, podważa jej sens i rzetelność.
- Aktywizm społeczny socjologów i socjolożek nie ma i nie może mieć jednoznacznej oceny. Z jednej strony pomaga ćwiczyć wyobraźnię socjologiczną, zrozumieć fenomeny społeczne dziejące się na naszych oczach, ułatwia realizację badań partycypacyjnych. Z drugiej jednak strony, aktywizm społeczny nie pomaga w osiągnięciu dystansu do przedmiotu badania, w zachowaniu jakiegoś poziomu obiektywizmu badawczego.
- Wyobraźnia socjologiczna to umiejętność społeczna, która, jak mięsień, wymaga ciągłego treningu: z samym sobą, z rodziną, ze studentami, z doktorantami, ze współpracownikami, z przełożonymi. Historia dzieje się codziennie, na naszych oczach, wchodząc w nasze biografie w społeczeństwie, w którym żyjemy. Podobnie, jak nasze biografie tworzą historię i społeczeństwo, w których się dzieją, obok, z, równolegle, sekwencyjnie z innymi biografiami.